

Vergaderjaar 2011–2012

30 825

Ecologische hoofdstructuur

Nr. 121

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN ECONOMISCHE ZAKEN, LANDBOUW EN INNOVATIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 30 november 2011

Hierbij ontvangt u de antwoorden op de nog niet beantwoorde vragen zoals gesteld door uw Kamer tijdens de eerste termijn van het Algemeen Overleg Decentralisatie Natuur op 24 november jl.

Juridisch kader en internationale verplichtingen

*De fractie van de SP vraagt wat de wettelijke grondslag is van het akkoord en of de wet als gevolg van het akkoord moet worden aangepast.
De fractie van de ChristenUnie vraagt of het akkoord juridisch is getoetst.*

Naar aanleiding van het akkoord worden de Wet inrichting landelijk gebied (WILG) en de natuurregelgeving aangepast. Met de wijziging van de WILG wordt het investeringsbudget landelijk gebied gedecentraliseerd. Het wetsvoorstel voor de Wet Natuur voegt de huidige Natuurbeschermingswet 1998, Flora- en Faunawet en Boswet samen, en voorziet, ter uitvoering van internationale verplichtingen, in de wettelijke bescherming van natuurwaarden en in de decentralisatie van bevoegdheden naar provincies, conform de afspraken in het akkoord.

Bij de totstandkoming van het akkoord zijn uiteraard de relevante juridische aspecten betrokken. Voorts worden bovengenoemde wetsvoorstellen, waarin het akkoord wordt uitgewerkt, om advies aan de Raad van State voorgelegd.

De fractie van de PvdA wil weten wat ik ga doen als het akkoord er niet komt. Zij vraagt of er in dat geval een noodwet komt.

Indien niet alle provincies instemmen met het akkoord zal ik bezien welke vervolgstappen nodig zijn om in ieder geval de bezuinigingen uit het Regeerakkoord te realiseren. Op dit moment is dit niet aan de orde en ik wil hier dan ook niet op vooruitlopen.

De fractie van D66 vraagt welke verplichtingen per 1 januari over gaan naar de provincies en wie welke rechtsopgave krijgt. Zij vraagt wat de garantie is voor kwalitatief goed natuurbeheer.

De verantwoordelijkheid voor de inrichting en het beheer van het landelijk gebied gaat over naar de provincies. In het akkoord is afgesproken dat de provincies hun beschikbare middelen inzetten op het realiseren van de internationale verplichtingen via afronding van de EHS en adequaat beheer, met prioriteit voor Natura 2000, Kaderrichtlijn Water en internationaal verplichte soortenbescherming. Verder is afgesproken dat de provincies bevoegdheden en verantwoordelijkheden krijgen in het kader van de natuurwetgeving. Deze wettelijke bevoegdheden en verantwoordelijkheden staan opgesomd in de bijlage bij het akkoord.

De provincies zijn verantwoordelijk voor adequaat beheer. Het Rijk zal € 100 mln toevoegen aan het Provinciefonds. Met deze € 100 mln, de middelen die al ter beschikking staan aan de provincies en middelen van derden zullen de provincies invulling geven aan hun verantwoordelijkheid. Het beheer wordt ook meegenomen in de evaluatie van 2016.

De fractie van GroenLinks vraagt of ik de harde confrontatie zoek met Brussel door te breken met afspraken op Europees niveau.

De fractie van de SP vraagt hoe het akkoord zich verhoudt tot het Verdrag van Bern.

De internationale verplichtingen zijn het uitgangspunt van dit akkoord. Dit is inclusief de afspraken op Europees niveau en het Verdrag van Bern. Dit laatste verdrag is overigens goeddeels afgedekt met de implementatie van de Vogel- en Habitatrichtlijn. Ingevolge het Verdrag van Bern komt een beperkt aantal extra soorten voor strikte bescherming in aanmerking ten opzicht van de soorten die op grond van de Vogel- en Habitatrichtlijn al worden beschermd.

De fractie van de ChristenUnie vraagt wie de boetes uit Brussel gaat betalen als internationale doelstellingen niet worden gehaald.

De fractie van D66 wil weten of het Rijk de juridische verantwoordelijkheid draagt voor de consequenties.

De fractie van de SP vraagt eveneens wie de boetes gaat betalen.

Boetes zijn pas aan de orde als het Europese Hof van Justitie heeft vastgesteld dat Nederland een inbreuk maakt op het Europese recht en als Nederland na de uitspraak van het Hof de vastgestelde inbreuk niet opheft. Uitgangspunt van het akkoord is dat met het akkoord een wezenlijke bijdrage wordt geleverd aan de realisatie van de internationale doelen en dat in de periode tot 2021 wordt voldaan aan de verplichtingen. In 2016 wordt nagegaan welke andere maatregelen, naast de herijkte Ecologische Hoofdstructuur, kunnen worden ingezet om ook na 2021 de internationale doelen te behalen. Mocht de Europese Commissie op onderdelen toch van oordeel zijn dat Nederland niet voldoet aan zijn verplichtingen, dan zullen we met de Europese Commissie en de provincies bezien of en, zo ja, welke aanpassingen in beleid, wetgeving of uitvoering noodzakelijk zijn.

Ten algemene geldt dat boetes worden betaald door het Rijk, tenzij de boetes het gevolg zijn van nalatigheid van een ander bestuursorgaan, in dit geval de provincies. Zoals ik tijdens het algemeen overleg heb aangegeven is van nalatigheid geen sprake als de provincies in 2021 ten aanzien van de Ecologische Hoofdstructuur hebben voldaan aan de opgave van verwerving of functiewijziging van 17 000 hectare en aan de inrichtingsopgave van 40 000 hectare, en als zij bij de middelen voor inrichting en beheer prioritair inzetten voor de voldoening aan de

internationale verplichtingen op het vlak van Natura 2000, de Kaderrichtlijn Water en de soortenbescherming.

Voorts vraagt de fractie van de SP welke kosten de provincies moeten maken om te voldoen aan de internationale verplichtingen.

In het akkoord zijn duidelijke afspraken gemaakt over de provinciale verantwoordelijkheden incl. de prioriteiten met het oog op het voldoen aan internationale verplichtingen en de middelen die het Rijk hiervoor beschikbaar stelt. Het is aan de provincies om in het kader van hun kerntaak met de hun ter beschikking staande middelen te zorgen voor een adequaat beheer dat maximaal gericht is op het realiseren van internationale verplichtingen.

De fractie van de ChristenUnie vroeg mij of de motie van de leden Wiegman-Van Meppelen Scheppink en van Veldhoven al is uitgevoerd.

In het onderhandelingsakkoord zijn, zoals de motie verzoekt, afspraken gemaakt over de inhoudelijke verantwoordelijkheid van de provincies bij de ontwikkelopgave en het beheer van de herijkte EHS en de soortenbescherming.

De provincies zullen de beschikbare middelen gericht inzetten op het realiseren van internationale verplichtingen via afronding van de EHS en het voeren van adequaat beheer met een scherpe prioriteitstelling bij de inzet van de middelen voor inrichting en beheer in de beheerplannen Natura 2000, Kaderrichtlijn water en soortenbescherming vanwege internationale verplichtingen.

Provincies worden dus niet aan het onmogelijke gehouden.

Natura 2000

De fractie van de PvdA vraagt mij hoe doelstellingen te realiseren in relatie tot mestbeleid, PAS en hydrologische maatregelen.

Dit akkoord is een belangrijke stap op weg naar de Programmatische Aanpak Stikstof. Het geeft duidelijkheid over verwerving, inrichting en beheer voor Natura 2000 en daarbinnen de PAS. Over de noodzakelijke hydrologische maatregelen vindt inmiddels overleg plaats met de betrokken partijen en worden afspraken gemaakt. Over het mestbeleid spreek ik deze week met uw Kamer.

De fractie van de PVV vraagt mij geen Natura 2000 gebieden aan te wijzen.

Het aanwijzen van gebieden is een Europese verplichting waarmee Nederland heeft ingestemd. Op 21 december heeft u een Algemeen Overleg gepland over Natura 2000. Ik zal u voorafgaand informeren over de route van aanwijzen.

Herijking EHS

De fractie van de PvdA vraagt hoe de staatssecretaris denkt dat de internationale doelen gehaald gaan worden? Op welke gegevens koerst u zodat de instandhoudingsdoelen gehaald kunnen worden?

Met dit akkoord ligt de prioriteit bij de internationale verplichtingen. De inzet is gericht op inrichting en beheer conform beheerplannen Natura 2000, Kaderrichtlijn Water en op de soortenbescherming vanwege internationale verplichtingen. Daarbij ontwikkelen rijk en provincies een

monitoringssystematiek gericht op de gegevensverstrekking zoals de EU die vraagt.

De fractie van de ChristenUnie vraagt hoe verplichtingen worden gehaald bij een verkleining van de EHS met 50%? Hoe verhoudt zich dat tot doelen KRW? Water en natuur horen bij elkaar.

De bestaande EHS wordt niet kleiner, de oorspronkelijke ontwikkelambitie van de EHS wordt bijgesteld. We kiezen voor een EHS die kleiner wordt dan aanvankelijk beoogd, maar wel effectiever. Kwaliteit in plaats van kwantiteit. Internationale verplichtingen, ook vanuit de Kaderrichtlijn Water staan daarbij voorop. In het akkoord is dan ook afgesproken dat de provincies bij het realiseren van de herijkte EHS een scherpe prioriteitsstelling hanteren gericht op deze internationale verplichtingen.

De fractie van de PVV vraagt of er nog kadervoorwaarden worden gesteld aan de decentralisatie om te voorkomen dat provincies zelf aanvullende natuurgebieden aanleggen.

Nee, dat is aan de provincies, wel gelden de afspraken in het onderhandelingsakkoord om de EHS te herijken met prioriteit op de internationale verplichtingen ten aanzien van Natura 2000 gebieden, de KRW maatregelen en de soortenbescherming. Verder heb ik u toegezegd om u nadat de provincies in 2012 de herijkte EHS hebben begrensd, u het beeld van die herijkte EHS voor te leggen.

De fractie van de SP vraagt of ik de bestaande natuurgebieden wil ontzien, eerst mijn beleid wil evalueren en de toegang tot natuurgebieden gratis wil houden.

Het is aan provincies om binnen de kaders van het akkoord de EHS te herijken. De bestaande EHS is voor het overgrote deel gratis toegankelijk.

De fractie van de VVD vraagt of ik ervan overtuigd ben dat provincies grensoverschrijdend gaan werken.

Daar heb ik alle vertrouwen in. Het akkoord biedt hiervoor ook alle ruimte. Ik heb vernomen dat de provincies hier al volop mee bezig zijn. De provincies nemen de herijking van de EHS gezamenlijk ter hand.

Beheer

De fractie van de SGP rekent voor dat het rijk € 100 mln. beschikbaar stelt voor beheer en de provincies ongeveer € 70 mln. Dan rest nog een gat. De fractie hoort graag wat de staatssecretaris gaat doen zodat er geen gaten gaan vallen.

Tevens vraagt de fractie van de SGP of de veronderstelling juist is dat Rijk en provincies afgesproken hebben dat de uitvoeringskosten en de administratiekosten per saldo moeten dalen en pleit voor het voorkomen van wildgroei aan provinciale regelingen.

Een goed natuurbeheer heeft voor het kabinet prioriteit. De rijksbijdrage voor het beheer na 2014 is naar mijn mening afdoende voor provincies om conform het onderhandelingsakkoord hun verantwoordelijkheid te nemen. Ter illustratie schets ik dat de huidige kosten van het beheer van de EHS (inclusief Staatsbosbeheer en ganzenbeheer binnen de EHS) circa € 140 mln zijn.

De onderhandelaars van rijk en provincies zijn het eens over de op internationale verplichtingen gestoelde prioriteiten in het beheer (waaronder effectgerichte beheermaatregelen) en zijn overeengekomen

dat door de provincies het beheer waar dat kan wordt versoerd, de administratieve lasten worden teruggedrongen en openeinden regelingen worden «dichtgeschroeid». Het rijk zal waar mogelijk na overleg met de provincies bestaande belemmeringen in wet- en regelgeving wegnemen. In 2016 zal de evaluatie inzicht geven in andere maatregelen, naast de herijkte EHS, die ingezet kunnen worden om de internationale doelen te behalen. Ook het beheer zal hierbij ter sprake komen.

De fractie van D66 doet de oproep: leg geen blanco cheque op maar zet zwart op wit waar we staan en waar we naartoe gaan op alle onderdelen waar discussie over is bij Oostvaarderswold, hydrologische maatregelen, ruilgronden.

De fractie van D66 vraagt wie op grond van dit akkoord een garantie geeft voor goed en effectief beheer.

Met dit akkoord nemen de provincies de verantwoordelijkheid voor een adequaat beheer op zich, maximaal gericht op internationale verplichtingen. Ik leg de provincies geen blanco cheque op. De provincies hebben vanwege de huidige verantwoordelijkheid (WILG/ILG) voor de ontwikkeling en het beheer van de EHS en de soortenbescherming een goed beeld van opgaven en kosten. In de voorbereiding naar het akkoord zijn door de provincies de nodige berekeningen gemaakt. Zo is door de provincies een inventarisatie gemaakt van kosten die gemoeid zijn met de beheerplannen Natura 2000 en de PAS maatregelen. Op basis van die inzichten nemen de provincies hun verantwoordelijkheid, de door u genoemde onderdelen maken deel uit van het onderhandelingsakkoord en de verantwoordelijkheid van de provincies. Over de hydrologische maatregelen worden afspraken gemaakt.

De fractie van de VVD vraagt of de provincies in staat zijn om voldoende eigen middelen bij te dragen voor beheer/internationale verplichtingen en of de staatssecretaris ervan overtuigd is dat met de maatregelen uit het akkoord het beheer voldoende wordt geborgd?

Rijk en het IPO hebben een onderhandelingsakkoord gesloten. In het akkoord is opgenomen dat provincies financieel verantwoordelijk worden voor het beheer. Ik heb het volste vertrouwen in de provincies. Het beheer is mijns inziens met de kennis van nu voldoende geborgd. Dit wordt meegenomen in de evaluatie van 2016.

De PvdA-fractie vraagt naar de provinciale bijdrage voor beheer en of dit uitkomt op € 300 mln.

In het akkoord is afgesproken dat provincies met ingang van 2014 financieel verantwoordelijk worden voor het beheer. Het is aan provincies om te bepalen wat nodig is om de afspraken uit het akkoord uit te voeren.

Grond

De fractie van de ChristenUnie vraagt mij of de grondportefeuille groter is dan de hoeveelheid gronden die wordt ingezet voor de realisatie van de EHS.

De grondportefeuille is groter. Bij het sluiten van het onderhandelingsakkoord zag de grondportefeuille er als volgt uit:

BBL had totaal in voorraad	ca. 38 000 ha
Daarvan waren:	
* Van derden (niet te beïnvloeden)	ca. 7 000 ha
* Ten behoeve van verkooptaakstelling Regeerakkoord en grote projecten (zoals Westerschelde)	ca. 6 000 ha
Voor het onderhandelingsakkoord zijn de volgende categorieën ingezet in grond-voor-grond benadering:	
* Door provincies gekocht met ILG middelen	ca. 11 000 ha
* In te zetten ruilgrond (rijksbezit)	ca. 14 000 ha

De fractie van de SP vraagt mij uitleg over de volgorde van grondverkoop en of het klopt dat er € 1 miljard. naar het ministerie van Financiën gaat.

De volgorde van grondverkoop is gebaseerd op de wens om zo snel en zo veel mogelijk ecologische winst te boeken binnen de herijkte EHS. In het Algemeen Overleg heb ik aangegeven dat de volgorde wat mij betreft niet rigide aangehouden behoeft te worden. Het klopt niet dat er € 1 miljard naar het ministerie van Financiën gaat. De grond is in het bezit van BBL en staat op de staatsbalans.

De fractie van de PVV vraagt mij of de ruilgronden voor de herijkte EHS genoeg zijn en wat er aan geld en grond nodig is om de herijkte EHS te realiseren.

De onderhandelaars hebben vastgesteld dat met de grond-voor-grond benadering voor de provincies voldoende middelen beschikbaar zijn om de ontwikkelopgave van de herijkte EHS te realiseren.

Voorts vraag de fractie van de PVV mij om alle gebieden buiten de EHS te verkopen.

Voor de gronden buiten de EHS voor zover ze eigendom zijn van Staatsbosbeheer geldt een verkooptaakstelling zoals verwoord in het regeerakkoord. Over de verkoop van gronden van andere eigenaren ga ik niet.

Afronding ILG

De fractie van de PvdA vraagt wat er overblijft aan restopgave, welke uitgaven gedekt zijn en wat er resteert per provincie.

De ILG middelen die na afrekening resteren worden ingezet voor beheer in de periode 2011–2013 en ter financiering van juridisch harde verplichtingen die zijn aangegaan vóór 20-10-2010. Voor de afronding van de herijkte EHS zijn afspraken gemaakt over het grond voor grondprincipe. Binnen het kader van het onderhandelingsakkoord kunnen provincies handelen en prioriteren.

De fractie van de SGP vraagt naar het verschil tussen de in het akkoord genoemde getallen van € 1,07mrd en € 1,56 mrd.

De door de provincies opgegeven harde juridische verplichtingen van € 1,56 mrd. zijn ontleend aan de ILG voortgangsrapportage. Dit is inclusief ontwikkelopgave EHS en FES projecten.

De ca. € 1,07 mrd. heeft betrekking op de rijksbijdrage ter financiering van beheer en de juridisch harde verplichtingen in de periode 2011–2013. Dit is exclusief de ontwikkelopgave voor de herijkte EHS, die wordt gefinancierd en gerealiseerd via het grond-voor-grond- principe, en ook exclusief de voormalige FES projecten die apart worden gefinancierd en gerealiseerd middels gefaseerde decentralisatie.

De fractie van de ChristenUnie vraagt naar de te vondeling gelegde onderwerpen als nationale parken en nationale landschappen. De fractie verwacht visie en een adoptieprogramma van de Staatssecretaris, waaronder afspraken maken met maatschappelijke organisaties en het stimuleren van vrijwilligers en het bedrijfsleven. Hierbij wordt aandacht gevraagd naar de uitvoering van de agenda landschap (Rinnooy Kan).

Het is nu al de rol van de provincies om met maatschappelijke organisaties, vrijwilligers en bedrijven afspraken te maken over ontwikkeling en beheer. Het akkoord versterkt die rol van de provincies die in hun omgevingsplannen daarop hun visie vastleggen.

Akkoord

De fractie van de SP vraagt of ik de Memorie van Toelichting bij het onderhandelingsakkoord ken en vraagt mij te reageren op de Memorie van Toelichting van het IPO.

Ja, het is mij bekend dat in IPO-verband een toelichting op het onderhandelingsakkoord natuur is opgesteld. Het is aan de gezamenlijke provincies om te bepalen hoe de instemmingprocedure betreffende het onderhandelingsakkoord door de afzonderlijke provincies te begeleiden. Voor mij geldt het onderhandelingsakkoord. In het onderhandelingsakkoord is overeengekomen dat de provincies gevraagd wordt om voor 24 december 2011 met de tekst van het akkoord in te stemmen.

Voorts heb ik uw Kamer reeds een viertal toezeggingen gedaan in eerste termijn:

1. Bij de evaluatie in 2016 zal ook het beheer van de herijkte EHS worden gezien;
2. Ten aanzien van de positie van de rietelers in de Weerribben heb ik aangegeven in gesprek te zijn met de provincie Overijssel om samen tot een oplossing te komen. Ik zal u hierover nader informeren;
3. Voor eind 2012 zal ik uw Kamer informeren over de optelsom van de 12 provinciale begrenzings van de herijkte EHS;
4. Op het moment dat wetsvoorstellen aangaande de nieuwe Wet Natuur en de Wet Inrichting Landelijk Gebied aan uw Kamer worden aangeboden, zal ik deze vergezellen van een voortgangsrapportage over het onderhandelingsakkoord.

De staatssecretaris van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie,
H. Bleker